

Guia d'aprenentatge
Fonaments del Treball Social
(6 ECTS)

Any acadèmic 2011-2012

Semestre: 1r Curs 1r

Grau en Treball Social

Mòdul B: El Treball Social: conceptes, mètodes, teories i aplicació

Matèria: Fonaments del Treball Social

Professora: Mercè Darnell Viaña

1.- Presentació de l'assignatura

En totes les civilitzacions ha existit la tendència a ajudar les persones amb dificultats, encara que amb motivacions diferents. Podem parlar d'una actitud universal per ajudar els membres de la tribu o poble, d'una disposició cultural i compartida per afrontar entre tots els riscos de la naturalesa i els problemes socials, conseqüència de les condicions polítiques i econòmiques de cada moment històric.

Aquesta assignatura et donarà elements teòrics i tècnics per començar a professionalitzar aquesta tendència de la humanitat a donar resposta a les situacions de carència i necessitat, posant l'accent sobretot en les motivacions, capacitats i potencialitats de les persones i comunitats. Reflexionarem sobre la història del treball social i sobre la situació actual de la professió.

El treball social està influenciat per nombroses teories i disciplines que provenen de les ciències socials, com la psicologia, la sociologia, l'antropologia, la pedagogia..., i a poc a poc ha anat construint un cos teòric propi. Treballarem els principals corrents teòrics i metodològics que, partint de la realitat, pretenen comprendre i orientar el perquè, com i quan de l'acció professional. Una pràctica sense teoria és ineficient i pobre.

Cal una activitat racional i organitzada, però fonamentalment persones preparades que actuïn amb principis i valors, basats en els Drets Humans i la justícia social. El treball social actua amb l'individu i el seu món de relació, donat que l'home no és un ésser aïllat, és un ésser social. Per això, veurem quins són els principis d'actuació dels treballadors socials.

2.- Competències a desenvolupar

- Identificar el Treball Social com a professió i com a disciplina a Espanya i Catalunya.
- Reconèixer les especificitats del Treball Social en relació a d'altres professions socials.
- Conèixer els elements més recents de la història del Treball Social i les tendències actuals de futur.

- Conèixer els principis bàsics del mètode individual, grupal i comunitari i els principals corrents teòrics del Treball Social.
- Identificar els problemes socials que afecten als diferents grups de persones en el nostre entorn social i cultural.
- Comprendre la importància dels valors i els principis ètics en la pràctica del treball social.

3.- Continguts

Aquesta assignatura consta de quatre mòduls, cadascun dels quals està estructurat en diverses unitats:

Mòdul 1. *El treball social com a professió i com a disciplina*

1.1. Definició i conceptualització del treball social a Espanya i Catalunya

- Definicions de les Escoles de Treball Social entre 1960 i 1980.
- La polèmica entre ciència i tecnologia entre 1980 i 1990.
- L'adopció d'una definició internacional, de 1990 fins l'actualitat.

1.2. El treball social com a professió en el marc de les professions socioeducatives

- La construcció del treball social com a professió.
- Diferències i punts de contacte amb altres professions d'ajuda.

Mòdul 2. *Evolució històrica del treball social i tendències actuals*

2.1. Història del treball social a Europa i Estats Units

- El naixement del treball social i els precursors: el matrimoni Barnett, la COS i la Octavia Hill.
- La professionalització, les aportacions de Mary Richmond.

2.2. Història del treball social a Espanya i Catalunya

- Els primers treballadors socials en el nostre entorn social.
- Etapes treball social a Espanya i Catalunya al segle XX i tendències actuals.

Mòdul 3. *Objecte d'estudi i metodologia*

3.1. L'objecte d'estudi i d'intervenció del treball social. Els problemes socials

- L'home i la seva situació social. L'home oprimat.
- El binomi necessitats - recursos.
- Els problemes socials i els col·lectius de persones ateses.

3.2. Mètodes clàssics: individual, grupal, comunitari i revisió dels mètodes tradicionals.

- Elements bàsics del mètode individual i familiar, la relació d'ajuda.
- Elements bàsics del mètode grupal, l'aportació i el suport del grup.
- Elements bàsics del mètode comunitari, participació i desenvolupament.

3.3. Principals corrents teòrics i models d'intervenció

- La importància de la teoria i dels models.
- El models humanista, radical i sistèmic.

Mòdul 4. *El treballador social com a agent de transformació social*

4.1. Valors i principis d'actuació del treballador social. Els codis ètics.

4.2. Qualitats, coneixements i habilitats per a la relació d'ajuda.

4.- Resultats de l'aprenentatge

Al final del procés l'estudiant mostrarà les següents evidències de les competències desenvolupades:

- Coneixerà i comprendreà críticament les especificitats del treball social com a disciplina i com a professió.
- Identificarà els punts de contacte i les diferències teòriques i pràctiques amb altres professions socials.
- Descriurà els principals elements de la història del Treball Social i les aportacions dels primers professionals.
- Serà capaç d'identificar els principals grups de persones, tipus de problemes socials i de respostes davant les necessitats.
- Coneixerà les principals metodologies i corrents teòriques constitutives del Treball Social com a disciplina.
- Reconèixerà els principals valors i principis ètics que guien la pràctica professional.

5.- Metodologia

5.1.- Activitats del professor:

- Presentar amb sessions magistrals els aspectes centrals de cada tema i establir un marc conceptual de treball.
- Guiar l'anàlisi dels textos obligatoris que cal llegir.
- Proposar debats al campus virtual.
- Orientar els alumnes en la realització dels treballs.

5.2.- Activitats dels estudiants:

- Llegir els textos que es penjaran a l'aula virtual, analitzar-los i sintetitzar-los, per tal de complementar el treball presencial
- Analitzar i reflexionar, personalment i en grup, textos, notícies de diari, casos pràctics etc. que relacionaran els conceptes teòrics amb la realitat de la professió i dels problemes socials actuals

- Participar en els fòrums i debats a l'aula virtual de materials que hagin estat presentats a classe.

6.- Bibliografia i recursos

Bibliografia Bàsica:

Ander-Egg, Ezequiel (1996). *Introducción al Trabajo Social*. Buenos Aires: Lumen/Humanitas.

Escartín Caparrós, Mª José (1994). *Introducción al Trabajo Social I*. Alicante: Aguaclara.

Red Vega, Natividad de la (1993). *Aproximaciones al Trabajo Social*. Madrid: Consejo General de Colegios Oficiales de Diplomados en trabajo Social y AASS. Siglo XXI.

Rivas, María José de (2000). *Manual de Treball Social*. València: Universitat de València.

Bibliografia complementària:

Escartín Caparrós, Mª José (1997). *Introducción al Trabajo Social II*. Alicante: Aguaclara.

Escartín Caparrós, Mª José (1998). *Manual de Trabajo Social*. Alicante: Aguaclara.

Garcés Ferrer, Jorge (dir) (2000). *Concepto y alcance del Trabajo Social hoy*. Canarias: ICEPSS.

Miranda Aranda, M. (2004). *De la caridad a la ciencia. Pragmatismo, Interaccionismo simbólico y Trabajo Social*. Zaragoza: Mira.

Richmond, Mary (1996). *El caso social individual. El diagnóstico social: textos seleccionados*. Madrid: Talasa.

Zamanillo, Teresa; GAITÀN, Lourdes (1997). *Para comprender el trabajo social*. Navarra: Verbo Divino.

7.- Sistema d'avaluació

7.1.- Activitats o instruments d'avaluació

Els alumnes disposen de dues modalitats d'avaluació:

a) Avaluació continuada

L'avaluació continuada consisteix en realitzar 2 treballs i 2 activitats (individuals o grupals) i un examen.

Els treballs i les activitats es basaran en la comprensió i comentari de diversos textos i es treballaran les capacitats de reflexió, anàlisi i comparació. Representen el 50% de la nota final. Cada mòdul té una activitat o un treball. El treball del mòdul 3 val el 20% i els altres 3 el 10%. El desenvolupament detallat d'aquestes activitats s'aniran presentant a classe i penjant en l'entorn virtual.

- Mòdul 1. Activitat d'anàlisi sobre textos. Individual. Data lliurament: primera setmana octubre.
- Mòdul 2. Activitat. Exposició oral grupal sobre un llibre i lliurament per escrit de les conclusions. Grupal. Data de lliurament: segona setmana de novembre.
- Mòdul 3. Treball de síntesi dels continguts del mòdul treballats a classe i dels textos obligatoris. Individual. Data de lliurament: segona setmana de desembre.
- Mòdul 4. Treball de reflexió sobre textos i experiència personal. Grupal. Data de lliurament: el dia de l'examen.

L' examen escrit es realitza al final del quadrimestre i és individual i presencial. Consta de 4 preguntes (una per mòdul) sobre el temari desenvolupat a l'aula i en els textos de lectura obligatòria que es trobaran a l'aula virtual. A principi de curs es lliurarà als alumnes una llista amb les possibles preguntes de cada mòdul. Principalment es tindrà en compte la capacitat d'anàlisi, de reflexió i comprensió, així com la capacitat per relacionar i desenvolupar per escrit els diferents continguts. Aquest examen representarà un 50% de la nota final.

S'ha d'obtenir una puntuació mínima de 4'5 a l'examen per poder fer mitja amb les activitats.

b) Examen

Realitzar només un examen escrit es realitza al final del quadrimestre i és individual i presencial. Consta de 5 preguntes sobre el temari desenvolupat a l'aula i en els textos de lectura obligatòria que es trobaran a l'aula virtual. A principi de curs es lliurarà als alumnes una llista amb les possibles preguntes de cada mòdul. Principalment es tindrà en compte la capacitat d'anàlisi, de reflexió i comprensió, així com la capacitat per relacionar i desenvolupar per escrit els diferents continguts. Aquest examen representarà el 100% de la nota final.

Nota:

Per als estudiants d'itinerari adaptat les classes magistrals que es fan presencialment a l'aula seran substituïdes per un fòrum específic on es treballaran els textos treballats. Podran optar igualment per l'avaluació continuada (l'activitat 2 es substituirà per una presentació grupal escrita a l'aula virtual) o per l'examen. Es concretaran al llarg del curs dues classes per les tardes i els alumnes disposaran de tutories individuals.